

Otuz ilə yaxın davam edən iş-
ğal dövründə xarabalıq çev-
rilmiş Qarabağ və Şərqi Zən-
gəzur bu gün özünün yeni inkişaf
dövrünü yaşayır. 44 günlük Vətən
mühəribəsində qazanılan Zəfərimiz-
dən sonra işgaldən azad edilmiş tor-
paqların yenidən qurulmasına baş-
lanıldı. Keçmiş məcburi köçkünlərin
doğma torpaqlarına qayıtması, orada
layıqli şəkildə yaşaması üçün geniş-
miqyaslı abadlıq-quruculuq işlərinə
start verildi. Böyük Qayıdış programı
çərçivəsində Qarabağ və Şərqi Zən-
gəzurda şəhər və kəndlər yenidən ti-
kili, infrastruktur layihələri icra olunur.
Görülən işlər yurd həsrəti ilə ya-
şamış keçmiş məcburi köçkünlərin
rahat və fıravən həyatına işq saçır.
Genişmiqyaslı tikinti-qurulmuş işlə-
rinin həyata keçirilməsi, şəhər və
kəndlərin yenidən qurulması, icrası,
istehsal və digər iqtisadi obyektlərin
yaradılması keçmiş məcburi köçkün-
lərin Qarabağ və Şərqi Zəngəzur
qayıdışına istiqamətlənib.

Ermenistanın Azerbaycana qarşı təcavü-
zü nəticəsində işgəl edilmiş ərazilərimiz da-
ğıdılmış, tarixi dini mədəniyyət ocaqlarımız
xarabazarlıqça çevrilmişdir. İşgəl altında yerlə-
şən yaşayış evləri, təhsil, sənaye və kənd tə-
sərrüfatı obyektləri ilə yanaşı, yüzlərlə mədə-
niyyət müəssisəsi, o cümlədən 4,6 milyon kit-
ab fondu olan 927 kitabxana, 808 mədəniyyət
yarayı, klub və mədəniyyət evi, 85 musiqi və
rəssamlıq məktəbi, 100 minden artıq eks-
ponatın toplandığı 22 muzey və muzey filialı,
4 rəsm qalareyası, 4 teatr müəssisəsi, 2 kon-
sert müəssisəsi, 8 mədəniyyət və istirahət
parkı, Qarabağ münəqşəsinə qədər dövlət
qeydiyyatına alınan 700-dən artıq tarix və
mədəniyyət abidesi erməni vandalizminin
qurbanına çevrilib. Bu gün 30 ilə yaxın işgəl
altında olan torpaqlarımızda abadlıq-qurucu-
luq işləri vüsət alıb.

ON MİNDƏN ÇOX KEÇMİŞ MƏCBURI KÖÇKÜN ƏZƏLİ YURD YERLƏRİNDƏ

Şərqi Zəngəzur və Qarabağa Böyük Qayıdış mərhələli şəkildə həyata keçirilir. Böyük Qayıdış programına uyğun olaraq, 2022-ci ilin iyul ayında Zəngilanın Ağalı kəndində baş-
lanan köç prosesi həzirdə azad olunmuş digər ərazilərdə uğurla davam edir. Zəngilanın Ağalı kəndi ilə yanaşı, Ağdərə rayonunun Ta-
lış kəndində, Füzuli şəhərində, Şuşa şəhərində, Laçın şəhərində və rayonun Sus, Zabux kəndlərində, Cəbrayıl şəhərində, Xocalı şə-
hərində və rayonun Balıca kəndində on min-
dən çox keçmiş məcburi köçkün evlərlə tə-
min edilib. Yolların yenidən qurulması "Azer-
baycan Respublikasının işgəlindən azad edil-
miş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət
Programı"na uyğun olaraq, icra edilən layihə-
lərin sayı 44, ümumi uzunluğu isə 3040,1 ki-
lometr təşkil edir. Bunlardan 6 avtomobil yo-
lunun tikintisi işləri ötən illərdə başa çatdır-
ılıb. Tikintisi davam edən 38 layihənin isə

Böyük Qayıdış: əzəli torpaqlarda təhsil

2025-2026-ci illərdə başa çatdırılması nəzərdə tutulub. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurda reallaşan infrastruktur layihələri arasında ha-
va yolları da müstəsna əhəmiyyət daşıyır. Artıq Füzuli və Zəngilan Beynəlxalq Hava Li-
manları tikilərək istifadəyə verilib. Laçın Bey-
nəlxalq Hava Limanının bu il istifadəyə veril-
məsi nəzərdə tutulub. İşgaldən azad olunmuş
ərazilərdə tikilən hava limanları bölgənin
əhəmiyyətini artırmaqla yanaşı, gələcəkdə
turizm potensialının artmasına da imkan ya-
radacaq.

FÜZULİ VƏ AĞDAM RAYONLARINDA BEŞ MƏKTƏB İNŞA OLUNUR

Hazırda qarşıda dayanan ən mühüm və-
ziflərdən biri də işgəlindən azad olunan ərazilərdə
təhsil ocaqlarının tikintisidir. İşgəldən
azad edilmiş ərazilərdə təhsilin inkişafı ilə
bağlı tədbirlər xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.
Hazırda Füzuli və Ağdam rayonlarında beş
məktəb və uşaq bağçası inşa olunur.

Təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilmesi, mək-
təb infrastrukturunun inkişafı istiqamətində
ardıcıl olaraq tədbirlər də keçirilir. Təhsilin in-
kişafı ilə bağlı qarşıya qoyulmuş hədəflərdən
olan yeni ümumtəhsil məktəblərinin tikintisi
ilə bağlı işə görələb və davam etdirilir. Azər-
baycan dövlətinin Qarabağda və Şərqi Zən-
gəzurda həyata keçirdiyi bərpa və yenidən-
qurma prosesi çərçivəsində müasir, innovasiy-
yalara əsaslanan təhsil ocaqlarının qurulmasına
xüsusi diqqət ayrıılır. Şuşadakı 1 sayılı orta
məktəb bunun daha bir əyani təsdiqidir. Mü-
asir tələblərə cavab verən yeni təhsil müəssisəsi
Şuşanın bərpa səviyyəsi ilə uzaşmaqla
yanaşı, Böyük Qayıdış programı çərçivəsində
şəhərə qaydan şagirdlərin ən qabaqcıl stan-
dardılara uyğun təhsil almasına töhfədir. 960
şagird yerlik üçmərtəbəli bina beş blokdan
ibarətdir. Burada hər biri 24 nəfərlik 40 sinif
otağı, 2 fizika, 2 kimya, 2 biologiya, 2 texnolo-
giya, 2 informatika otağı, STEAM mərkəzi, ki-

novasiyalara əsaslanan təhsil ocaqlarının ya-
radılmasına xüsusi diqqət gösterilir. Hazırda
insası davam etdirilən Ağdam şəhər 1 nömrəli
tam orta məktəb bunun daha bir nümunəsi
dir. Bu orta təhsil müəssisəsi Böyük Qayı-
dış Programı çərçivəsində şəhərə qayıdaq
şagirdlərin müasir standartlara uyğun təhsil
almalarına xidmet edəcək. Ümumi tikinti sa-
həsi 4300 kvadratmetrdən çox olan yeni
məktəb binası üç mərtəbədən ibarətdir. Tə-
məli 2021-ci ilin mayında qoyulan məktəb
960 şagird yerlikdir. Burada kitabxana, mü-
zey, iki yeməkxana, fənn kabinetləri ilə yana-
şı, fizika, kimya, biologiya laboratoriyaları,
akt və idman zalları, həmçinin 8 STEAM ot-
ağı olacaq. Məktəbin tikintisinin 2025-ci ildə
başa çatdırılması nəzərdə tutulur.

CƏBRAYILDA QAYNAR TƏHSİL HƏYATI

Cəbrayıl şəhəri Mehdi Mehdiyədə adına
960 şagird yerlik tam orta məktəb də artıq şag-
irdlərini qoynuna alıb. Ərazisi 2,7 hektar
olan məktəbdə 40 sinif otağı və 5 inzibati

otaq var. Şagirdlərin yüksək səviyədə təhsil almaları üçün sinif otaqları zəruri dərs vəsaitləri ilə təchiz edilib. Təhsil ocağında, həmçinin kimya, fizika, biologiya laboratoriyaları, texnologiya və infor-
matika otaqları, 4 STEAM otağı, çağırışaqqərki hazırlıq kabineti, kitabxana, akt və idman zalları, yeməkxana yaradılıb. Məktəbdə internet, mebel-inventar və digər zəruri avadanlıqlar müasir tələblər
səviyyəsindədir. Təhsil ocağının həyətində
abadlıq işləri görülüb, futbol, basketbol, voleibol və açıq oyun meydançaları inşa olunub. 1876-ci ildən fəaliyyətə başlayan məktəb Ermənistanın işgali nəticəsində viran
edilmiş olsa da, artıq yenidən qurularaq qay-
nar həyatına qədəm qoyub.

İşgəldən azad olunan ərazilərimizdə tiki-
lən məktəblər sırasında olan Özbəkistan Pre-
zidenti Şavkat Mirziyoyev tərəfindən özbək
xalqı adından hədiyyə olaraq Füzulidə inşa
edilən 960 şagird yerlik məktəbi də qeyd et-
məliyik. Üç hektar ərazidə inşa edilən mək-
təb binası iki mərtəbə və zirzəmidən ibarətdir. Məktəbdə 40 sinif otağı, 6 laboratoriya, 2
informatika otağı, 5 funksional tədris otağı,
akt zalı, idman zalı, yeməkxana, kitabxana
yaradılıb. Məktəbin ərazisində futbol mey-
dançası, istirahət və keçiriləcək tədbirlər
fürşərələr üçün yerlər, qacış zolaqları, nəzarət-buraxılış
məntəqəsi, qazaxxana, su çənələri, transfor-
mator yarımstansiyası inşa edilib. Azərbay-
can Prezidenti İlham Əliyev Özbəkistanın Fü-
zulidə rayonunda böyük məktəb inşa etmək tə-
şəbbüsünü ölkələrimiz arasında həmşəriyin,
dostluğun, qardaşlığın növbəti addımı kimi
qiymətləndirib.

Yenidən həyatın qayıtdığı Şərqi Zəngəzur
run dəha bir yaşayış məntəqəsində - Laçının
Sus kəndində uzun illərdən sonra təhsil
müəssisəsi istifadəyə verilib. Böyük Qayıdış
programı əsasında Sus kəndində 132 şagird
yerlik müasir məktəb binası istifadəyə verilib.

Göründüyü kimi, Böyük Qayıdış konse-
siyasiına uyğun olaraq, işgəldən azad olunan
ərazilərimizdə quruluculuq-abadlıq işlərinə
təhsil infrastrukturunun qurulmasına start veri-
lib. Yeni qurulan təhsil müəssisələri müasir
standartlara uyğun fəaliyyətə başlayır.

Nəzakət ƏLƏDDİNQİZİ